

Työ- ja elinkeinoministeriö

Investointi kasvuun ja työllisyyteen – tavoite 2014 – 2020
PK-yritysaloite

Suomen takausohjelma kasvuyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseksi

14.1.2016

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Sisältö

Ohjelma Eurooppa 2020 –strategian tavoitteiden toteuttajana.....	3
Investointistrategia	3
1. Toimintalinja 1: Pk-yritysten rahoituksen saatavuuden parantaminen kilpailukyvyyn edistämiseksi.....	4
1.1 Useamman alueluokan, temaattisen tavoitteen tai rahaston kattavan toimintalinjan käyttöönoton perusteet.....	4
1.2 Erityistavoite ja odotetut tulokset	4
1.3 Ohjelmakohtaiset tulosindikaattorit.....	6
1.4 Yleiset ja ohjelmakohtaiset tuotosindikaattorit	7
2 Rahoitus.....	8
3 Hallinto ja kumppanit	9
3.1 Viranomaiset.....	9
3.2 Kumppanit.....	9
4 Ennakkoehdot.....	12

CCI	CCI 2016 FI xxxxxxxx
Nimi	Suomen takausohjelma kasvuyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseksi
Ensimmäinen vuosi	2016
Viimeinen vuosi	2020
Tukikelpoisuus alkaa	1.1.2016
Tukikelpoisuus päättyy	31.12.2023
Komission päätöksen numero	
Komission päätöksen päivämäärä	
Jäsenvaltion päätöksen päivämäärä	
Toimenpideohjelman kattamat NUTS-alueet	FI1 Manner-Suomi FI1B Helsinki-Uusimaa, FI1C Etelä-Suomi, FI19 Länsi-Suomi ja FI1D Itä- ja Pohjois-Suomi

Ohjelma Eurooppa 2020 –strategian tavoitteiden toteuttajana

Investointistrategia

Valittu temaattinen tavoite	Valittu investointiprioriteetti	Valintaperusteet
03 - Pk-yritysten, maatalouden (maaseuturahasto) sekä kalatalouden ja vesiviljelyn (EMKR) kilpailukyyn parantaminen	3d - Pk-yritysten tukeminen siten, että ne voivat osallistua kasvuun alueellisilla, kansallisilla ja kansainvälisillä markkinoilla sekä innovointiprosesseihin	<p>Yritysten heikentynyt kv-kilpailukyky ja yksipuolinen elinkeinorakenne</p> <p>Vähäinen kasvavien ja kansainvälistyvien yritysten määrä</p> <p>Itä- ja Pohjois-Suomen yritysten heikompi kilpailukyky</p> <p>Maakohtainen suositus lisätä valmiuksia synnyttää innovatiivisia tuotteita, palveluita ja kasvuyrityksiä nopeasti muuttuvassa ympäristössä ja jatkaa teollisuuden monipuolistamista, erityisesti lisäämällä kannustimia investoida Suomeen ja helpottamalla edelleen pienempien yritysten pääsyä vientimarkkinoille</p> <p>Eurooppa 2020 -strategian kansallisen toimenpideohjelma mukainen T&K-toiminnan 4 %:n BKT-osuuden varmistamiseen</p>

1. Toimintalinja 1: Pk-yritysten rahoituksen saatavuuden parantaminen kilpailukyvyyn edistämiseksi

Toimintalinjan numero	1
Toimintalinjan nimi	Pk-yritysten rahoituksen saatavuuden parantaminen kilpailukyvyyn edistämiseksi

1.1 Useamman alueluokan, temaattisen tavoitteen tai rahaston kattavan toimintalinjan käyttöönoton perusteet

Tämän toimenpideohjelman tarkoituksena on hyödyntää kaikkia olemassa olevia mahdollisuuksia pk-yritysten rahoituksen saannin tukemiseksi. Rahoitusta toimenpideohjelmaan voidaan saada EAKR:n ja muiden EU:n budjetissa olevien ohjelmien, kuten Horizon 2020 ja/tai COSME kautta

Tällä toimenpideohjelmalla tuetaan pk-yritysten rahoituksen saatavuutta tarjoamalla takauksia rahoituksen välittäjille, kuten pankeille, rahoituslaitoksille tai muille EIR:n valitsemille yhteistyökumppaneille, EAKR:n, Horizon 2020:n ja/tai COSME:n kautta yhteistyössä EIP:n ja EIR:n kanssa. Tavoite on lisätä pk-yrityksille myönnettyjä pankkilainoja annettujen takauksien avulla. Rahoitusta suunnataan ohjelman avulla yrityksille, jotka ovat uusia, voimakkaasti kasvavia, kansainvälistyviä tai innovatiivisia yrityksiä.

1.2 Erityistavoite ja odotetut tulokset

Suomessa pk-yritysten rahoituksen saatavuus on työ- ja elinkeinoministeriön arvion mukaan pääasiallisesti hyvällä tasolla. Erityisesti vakavaraiset pk-yritykset saavat lainaa pääosin kohtuullisen hintaan. Työ- ja elinkeinoministeriön puolivuositain toteuttaman kyselytutkimuksen pk-yritysbarometrin mukaan kaikista pk-yrityksistä noin 7 % on joutunut luopumaan tietyn hankkeen toteuttamisesta kokonaan rahoituksen saatavuuden tai liian korkean hinnan vuoksi. Toisaalta kasvuhakuisista yrityksistä 12 % on joutunut luopumaan hankkeiden toteuttamisesta kokonaan rahoituksen saatavuuteen liittyvien syiden vuoksi.

Euroopan Komission EIP-ryhmän tuella toteuttamassa ex-ante raportissa vuodelta 2013 on kuvattu Suomen pk-yritysten rahoitustilannetta. Raportissa todetaan, että pk-yritysten rahoituksen saatavuutta ovat tukeneet vahva pankkisektori ja lisääntynyt julkinen rahoitus. EIP:n tutkimuksen mukaan vain 11 % pk-yrityksistä raportoi, että rahoituksen saatavuus on suurin ongelma vuoden 2012 toisella vuosipuoliskolla. Vain 1 % pk-yrityksistä pidättäytyi kokonaan lainan hakemisesta sen saamisen epätodennäköisyyden vuoksi, jonka lisäksi puolet pk-yrityksistä turvautui tulo-rahoitukseen rahoituksen lähteenä. Hyvästä lähtötilanteesta huolimatta rahoituksen saanti on

vaikeutunut aiempiin vuosiin verrattuna ja luottomarginaalien erot ovat kasvaneet pienien ja suurien yritysten välillä. Suomen valtion toimet omistamansa Finnvera Oyj:n kautta muun muassa pk-yrityslainojen sekä takausten muodossa ovat huomattavasti helpottaneet pk-yritysten rahoitustilannetta vaikeassa taloustilanteessa.

Edellä mainitusta huolimatta Suomen talouskasvun ja työllisyyden parantamiseksi on perusteltua ryhtyä toimenpiteisiin erityisesti kasvavien ja kansainvälistyvien pk-yritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseksi entisestään, jotta rahoitusta vaille jääneiden pk-yritysten määrää voidaan vähentää nykytasosta.

Investointiprioriteetin numero	3d
Investointiprioriteetin nimike	Pk-yritysten tukeminen siten, että ne voivat osallistua kasvuun alueellisilla, kansallisilla ja kansainvälisillä markkinoilla sekä innovointiprosesseihin

Rahasto	Alueluokka	Laskentaperusta (tukikelpoiset kokonaismenot tai tukikelpoiset julkiset menot)
EAKR	Kehittyneet alueet	julkinen

Erityistavoitteen numero	1.2
Erityistavoitteen nimike	Pk-yritysten rahoitusmahdollisuuksien parantaminen takausinstrumentin avulla
Tulokset	<p>Pk-yritysten ja erityisten kasvuhakuisten pk-yritysten rahoitusmahdollisuudet ovat parantuneet oleellisesti, koska pankit ovat ohjelman kautta myönnettyjen takausten avulla pystyneet rahoittamaan aiempaa korkeariskisempiä ja kasvuhakuisia yrityksiä, joilla ei ole tarjota riittäviä vakuuksia sekä hankkeita kuin mikä olisi ollut mahdollista ilman myönnettyjä takauksia.</p> <p>Pankkien ohjelman puitteissa myöntämät lainat ovat kohdistuneet aineellisiin tai aineettomiin investointeihin sekä käyttöpääomarahoitukseen. Ohjelman lainat ovat koostuneet lainoista yritysten perustamiseen, yrityksen alkuvaiheen pääomatarpeisiin, laajentumiseen tarvittavaan rahoitukseen, yleiseen käyttöpääomarahoitukseen sekä uusien projektien, innovaatioiden kehittämiseen sekä projekteihin, joilla pyritään laajentumaan uusille markkina-alueille.</p>

1.3 Ohjelmakohtaiset tulosindikaattorit

Toimintalinja 1

ID	Indikaattori	Mittayksikkö	Lähtötaso	Lähtötason vuosi	Tavoite (2023)	Lähde	Raportointitiheys
1	Rahoituksen ehtojen ja saatavuuden vaikutus hankkeiden toteuttamiseen (investointihanke ei toteutunut)	%	7 %	2015	5 %	Pk-yritysbarometri (Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj, työ – ja elinkeinoministeriö, n. 6000 tuhannen yrityksen otos)	2 kertaa vuodessa

1.4 Yleiset ja ohjelmakohtaiset tuotosindikaattorit

Toimintalinja 1

ID	Indikaattori	Mittayksikkö	Rahasto	Tavoite (2023)	Lähde	Raportointitiheys
CO03	Tuotannollinen investointi: Muuta rahoitustukea kuin avustuksia saavien yritysten lukumäärä	lkm	EAKR	725	EIR:n seurantaraportit rahoitussopimuksen mukaisesti	Vuosittain tai puolivuosittain, kuten rahoitussopimuksessa on sovittu
2	Vipuvoima	x kertaa EAKR/Suomen valtion - rahoitus	EAKR	4 kertaa EAKR/Suomen valtion rahoitus	EIR:n seurantaraportit rahoitussopimuksen mukaisesti	Vuosittain tai puolivuosittain, kuten rahoitussopimuksessa on sovittu
3	Rahoituslaitosten myöntämien lainojen kokonaismäärä ohjelman puitteissa	M€	EAKR	160	EIR:n seurantaraportit rahoitussopimuksen mukaisesti	Vuosittain tai puolivuosittain, kuten rahoitussopimuksessa on sovittu
4	EAKR (+Suomen valtio)-varojen määrä kattamaan luottokannasta syntyviä tappioita valituille pankeille	M€	EAKR	20 (EAKR)+20 (Suomen valtio)	EIR:n seurantaraportit rahoitussopimuksen mukaisesti	Vuosittain tai puolivuosittain, kuten rahoitussopimuksessa on sovittu

2 Rahoitus

Toimintalinja	Rahasto	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Yhteensä
1	EAKR	0	0	40 000 000		0	0	0	40 000 000
Yhteensä		0	0	40 000 000		0	0	0	40 000 000

Toimintalinja	Rahasto	Alue- luokka	Laskenta- peruste	EU	Kansallinen	Kansallinen julkinen	Kansallinen yksityinen	Kokonaisrahoitus	Osarahoitus- suhde	EIB
1	EAKR	Kehittyne et	Julkinen	20 000 000	20 000 000	20 000 000	0	40 000 000	50%	
Yhteensä				20 000 000	20 000 000	20 000 000	0	40 000 000	50%	

3 Hallinto ja kumppanit

3.1 Viranomaiset

Viranomainen	Viranomaisen nimi ja yksikkö	Viranomaisen johtaja
Hallintoviranomainen	Työ- ja elinkeinoministeriö	Ylijohtaja
Todentamisviranomainen	työ- ja elinkeinoministeriö/henkilöstö- ja hallintoyksikkö	henkilöstö- ja hallintojohtaja
Tarkastusviranomainen	valtiovarainministeriö/valtionvarain controller -toiminto	controller
Komission maksujen saaja	työ- ja elinkeinoministeriö/henkilöstö- ja hallintoyksikkö	henkilöstö- ja hallintojohtaja

3.2 Kumppanit

Ohjelmatyö kumppanuudessa

Pk-yritysaloiteohjelma toteuttaa samoja tavoitteita, jotka on valittu Suomen rakennerahasto-ohjelmaan ja sen vuoksi rakennerahasto-ohjelman valmisteluprosessi on myös pk-yritysaloitteen osalta oleellinen. EU:n alue- ja rakennepolitiikan 2014+ toteutusta valmisteleva työryhmä ja Alue- ja rakennepolitiikan neuvottelukunta ovat olleet keskeiset valmistelufoorumit, joissa viranomaisten lisäksi eri tahot ml. talous- ja sosiaalipartnerijärjestöt ja sidosryhmät ovat keskustelleet rakennerahasto-ohjelman sisällöistä, arviointihavainnoista, painopistevalinnoista ja muista rakennerahasto-ohjelmaan liittyvistä kysymyksistä. Järjestökumppanit ovat vaikuttaneet kannaltaan keskeisten sisältökokonaisuuksien työstöön ja korostaneet ohjelman keskittämistä. EU:n alue- ja rakennepolitiikan 2014+ toteutusta valmistelevan työryhmän työskentelyn lisäksi TEM on järjestänyt valmistelua tukevia ja koordinoivia työkokouksia, fokustyöryhmiä muita keskustelua eri tahojen kanssa (mm. erityistavoitteet, indikaattorit). TEM on julkaissut keskeisen valmistelua tukevan materiaalin ja viimeisimmät versiot asiakirjoista verkkopalvelussaan. EU:n alue- ja rakennepolitiikan 2014+ toteutusta valmistelevan työryhmän aineistot ovat olleet verkkopalvelun ekstranet-versiossa.

Rakennerahasto-ohjelman valmistelua varten perustetussa EU:n alue- ja rakennepolitiikan 2014+ toteutusta valmistelevassa työryhmässä työhön osallistuivat seuraavat kumppanuustahot: Kuntaliitto, Sekes (Seudulliset kehittämissyhteisöt ry), Keskuskauppakamari, SAK, AKAVA, STTK, EK, MTK, Suomen yrittäjät, Nytkis (Naisjärjestöt Yhteistyössä ry) ja Suomen luonnonsuojeluliitto. Työryhmä kuuli myös muita tahoja. TEM on neuvotellut erikseen rakennerahasto-ohjelmasta saamelaisten edustajan kanssa 6.6.2013. Ohjelman valmisteluprosessissa on ollut mukana sukupuolten välisen tasa-arvon asiantuntijoita sekä ympäristöhallinnon asiantuntijoita. Kuulemistilaisuus ohjelman toteutuksen kannalta oleellisille järjestöille ja muille sidosryhmille järjestettiin 3.5.2013. Ohjelman julkinen kuuleminen järjestettiin samanaikaisesti SOVA-lain mukaisen kuulemismenettelyn kanssa (24.9.-28.10.2013).

PK-yritysaloiteohjelman valmistelu

Euroopan investointirahasto on selvittänyt Suomessa pk-yritysten rahoituksen tarvetta. Euroopan Komission EIP-ryhmän tuella toteuttamassa ex-ante raportissa vuodelta 2013 on kuvattu Suomen pk-yritysten rahoitustilannetta. Pk-yritysten rahoituksen saatavuutta ovat tukeneet vahva pankkisektori ja lisääntynyt julkinen rahoitus. EIP:n tutkimuksen mukaan vain 11 % pk-yrityksistä raportoi, että rahoituksen saatavuus on suurin ongelma vuoden 2012 toisella vuosipuoliskolla. Vain 1 % pk-yrityksistä pidättäytyi kokonaan lainan hakemisesta sen saamisen epätodennäköisyyden vuoksi. Rahoituksen saanti on kuitenkin vaikeutunut aiempiin vuosiin verrattuna ja luottomarginaalien erot ovat kasvaneet pienien ja suurien yritysten välillä. Vuoden 2015 lopulla Euroopan investointirahasto teki markkinatutkimusta ja lähestyi kolmea suomalaista pankkia. Tutkimuksen mukaan pankit olivat alustavasti kiinnostuneita pk-yritysaloitteesta.

EIP-ryhmä on suorittanut alustavaa markkinatestausta pk-yritysaloitteeseen liittyen Suomessa syksyllä 2015. Suoritetun markkinatestauksen perusteella rahoituksen välittäjät ovat osoittaneet alustavaa kiinnostusta pk-yritysaloitteen käyttöönottoon Suomessa. Markkinatestausta tullaan jatkamaan, kun ohjelman yksityiskohdat ovat selvillä. EAKR-varojen (20 EAKR +20 Suomen valtio) ja arvioidun vipuvaikutuksen perusteella EIR on arvioinut, että vähintään kaksi rahoituksen välittäjää ovat tarpeellisia pk-yritysaloitteen toteuttamiseksi. Rahoituksen välittäjien valinta tulee perustumaan EIR:n suorittamaan hakuun, joka tullaan julkaisemaan EIR:n toimesta ja joka on avoin kaikille rahoituksen välittäjille. EIR:n arvion mukaan ohjelman avulla saadaan luotua 160 milj. euron lainaportfolio, kun oletuksena on, että lainoja myönnetään 725 kappaletta, joiden keskikoko on 220 000 euroa.

Pk-yritysaloiteohjelman sisältöä ja tavoitteita on käsitelty Kestävää kasvua- ja työtä –ohjelman (Suomen rakennerahasto-ohjelma) seurantakomiteassa, jossa on edustettuna hallintoviranomainen ja muut rakennerahastoministeriöt, ELY-keskukset, maakuntien liitot sekä kumppanit, kuten työmarkkinaosapuolet ja keskuskauppakamari. Valmistelun aikana korostettiin että koska rahoituksen saatavuus Suomessa on melko hyvällä tasolla, tulee vipuvaikutuksen määrittelyssä olla riittävän kunnianhimoinen. Lisäksi on tärkeää, että pk-yritysaloiteohjelman etenemisestä ja tuloksista kerrotaan laajemmin ERI-rahastojen ohjelmien seuraaville ja toimeenpanneville viranomaisille ja kumppaneille.

PK-yritysaloitteen toimeenpano ja hallinto

Ohjelma hallinnoidaan unionin tasolla (EIR), joten kumppanit eivät osallistu ohjelman toimeenpanoon eivätkä seurantaan. Ohjelmalle perustetaan sijoittajaneuvosto, jossa ovat edustettuna hallintoviranomainen, rahastonhoitaja, Euroopan investointipankki ja Euroopan komissio. Neuvosto kokoontuu säännöllisesti ja tekee päätökset yksimielisesti.

Sijoittajaneuvosto

- hyväksyy EIR:n sille ennen julkaisemista toimittamat toimeksiannot ja tarvittaessa niiden muutokset ja tarkistukset sekä tarkistaa EIR:n sille ennen julkaisemista toimittamat ehdotuspyynnöt;
- tarkastelee erityisjärjestelyn täytäntöönpanon edistymistä, myös välitavoitteiden saavuttamista ja valmisteilla olevia uusia toimenpiteitä;
- tarkastelee erityisjärjestelyyn liittyviä poliittisia ja strategisia näkökohtia ja antaa niistä lausuntoja;
- antaa ohjeistusta 3 artiklan 1–4 kohdassa asetettujen tukikelpoisuusperusteiden tulkinnasta;
- arvioi erityisjärjestelyn vuosikertomukset;
- arvioi erityisjärjestelystä tehtäviin arviointeihin liittyvät toimeksiannot ja mahdolliset arviointikertomukset;
- arvioi arviointikertomusten seurauksena erityisjärjestelyyn ehdotetut muutokset;
- ehdottaa tarvittaessa muutoksia rahoitussopimukseen;

Yhteensovitus ERI-rahastojen kanssa

Työ- ja elinkeinoministeriö on myös rakennerahasto-ohjelman (EAKR+ESR) hallintoviranomainen. Se varmistaa, että ohjelmat täydentävät toisiaan temaattisen tavoitteen ”pk-yritysten kilpailukyky” alla. EAKR-toimet keskittyvät avustuksiin ja pääomasijoituksiin ja pk-yritysaloite täydentää toimenpidevalikoimaa lainatakauksilla pk-yritysten kilpailukyyn kehittämiseksi.

Keskushallinnon tasolla ERI-rahastojen täydentävyyden koordinoinnista ja yhteensovittamisesta vastaa valtioneuvoston asettama Alueiden uudistumisen neuvottelukunta (AUNE). Toimintaa johtaa työ- ja elinkeinoministeriö tiiviissä yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Neuvottelukunnan tehtävänä on mm. huolehtia rakennerahastoasioiden sekä maaseutu- ja meri- ja kalatalousrahastojen toimien yhteensovituksesta keskushallinnossa ja yhteen sovittaa rakennerahasto- ja kansallisia toimia. Neuvottelukunta koordinoi myös ERI-rahastojen kokonaisvaikuttavuuden arviointia ja raportointia sekä tekee ehdotuksia ERI-rahastojen toimien yhteensovituksen ja vaikuttavuuden parantamiseksi hallintoviranomaisille ja seurantakomiteoille. Lisäksi seurantakomiteat käsittelevät eri ohjelmien tilannetta ja yhteensovituksessa esiin nousevia kysymyksiä.

4 Ennakkoehdot

Erityiset ennakkoehdotSovelletta va ennakkoehto	Toimintalinja(t) joihin ehto soveltuu	Ennakkoehto täytetty: kyllä/ei /osittain	Kriteeristö	Kriteeristö täytetty: kyllä/ei	Lähteet
<p>A.3.1 – Pk-yritysten tukeminen siten, että ne voivat osallistua kasvuun alueellisilla, kansallisilla ja kansainvälisillä markkinoilla sekä innovointiprosesseihin</p>	<p>TL 1 Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR)</p>	<p>Kyllä</p>	<p>toimenpiteet, jotka on toteutettu, jotta lyhennetään uusien yritysten perustamisaikaa ja alennetaan perustamiskustannuksia ottaen huomioon SBA-aloitteen tavoitteet;</p> <p>– toimenpiteet, jotka on toteutettu, jotta lyhennetään aikaa, joka kuluu yrityksen tietynlaisen toiminnan käynnistämiseen ja harjoittamiseen tarvittavien lisenssien ja lupien saamiseen, ottaen huomioon SBA-aloitteen tavoitteet;</p> <p>– toimenpiteet, joiden tavoitteena on seurata käyttöön otettujen SBA-aloitteen toimenpiteiden täytäntöönpanoa ja arvioida lainsäädännön vaikutusta pk-yrityksiin.</p>	<p>Kyllä</p>	<p>www.yritys-suomi.fi</p> <p>http://www.tem.fi/savy</p> <p>http://www.om.fi/fi/index/valmisteilla/lakihankkeet/velvoiteoikeusjakuluttajansuoja/uudistetunmaksuviivastysdirektiivintaytantonpanojaperintalainuudistaminen.html</p>
<p>Selvitys</p> <p>Työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämästä Yritys Suomi –sivustosta yrityksen perustaja saa kaikki tarpeelliset yrityksen perustamiseen liittyvät tiedot. Sivustolta on myös linkit yrityksen perustamisessa tarvittaviin palveluihin. Sähköisten palveluiden jatkuvalla kehittämisellä on edistetty yritysten perustamisen nopeuttamista ja siihen tarvittavien lupien hankkimista. Yrityksen perustamista on helpotettu siten, että esim. osakeyhtiön voi perustaa verkossa. On nimetty pk-yrityslähettiläs, jonka johdolla toteutetaan SBA:n toteuttamisen seuranta. Lupaprosessit ovat tehokkaita ja nopeita. Lainsäädännössä on huomioitu yritysvaikutusten arviointi. Direktiivi 2011/7/EU on tullut Suomessa voimaan 16.3.2013.</p>					

Yleiset ennakkoehdot

Sovellettava ennakkoehto	Toiminta- linja(t) joihin ehto soveltuu	Ennakkoehto täytetty: kyllä/ei /osittain	Kriteeristö	Kriteeristö täytetty: kyllä/ei	Lähteet
G 5. Valtiontuet On olemassa järjestelyt, joilla varmistetaan unionin valtiontukilainsäädännön tehokas soveltaminen ERI-rahastojen alalla.	Kaikki	Kyllä	<p>- järjestelyt unionin valtiontukisääntöjen tehokasta soveltamista varten</p> <p>- järjestelyt ERI-rahastojen täytäntöönpanossa toimivan henkilöstön koulutusta ja tiedotusta varten</p> <p>- järjestelyt hallinnon valmiuksien varmistamiseksi unionin valtiontukisääntöjen täytäntöönpanon ja soveltamisen osalta</p>	<p>Kyllä</p> <p>Kyllä</p> <p>Kyllä</p>	<p>Menettelytapa-asetuksen (659/1999) voimaansaattamiseen liittyvää kansallista lainsäädäntöä https://www.tem.fi/index.phtml?s=501</p> <p>Valtion tuiksi määriteltyjen tukimuotojen kuvaus ja sovellettavat menettelyt kuvattu ao. lainsäädännössä ks. http://www.finlex.fi/fi/</p> <p>Kunakin tukijärjestelmän toimivaltainen viranomaisena on käytännöllisen ja tukeen liittyvän juridisen neuvonnan ja koulutuksen vastuutaho.</p> <p>Opas de minimis tuesta (2011) http://www.tem.fi/files/29704/TEM_ESITE_DeMinimisTuki_korj260811.pdf</p> <p>Hallintoviranomaisen ohjaus ja koulutus http://www.rakennerahastot.fi/rakennerahastot/fi/04_viranomaisille/index.jsp</p> <p>TEM:n työelämä- ja markkinaosasto vastaa valtiontukien koordinoinnista pl. MMM:n hallinnonala https://www.tem.fi/index.phtml?s=86</p> <p>Hallintoviranomaisen ohjaus ja koulutus http://www.rakennerahastot.fi/rakennerahastot/fi/04_viranomaisille/index.jsp</p>

Selvitys

EAKR- ja ESR-osarahoitteista tukea myönnetään kansallisen lainsäädännön perusteella. Valtion tueksi määritellyistä tukimuodoista säädetään soveltuvassa substanssilainsäädännössä. EU:n valtiontukisääntöjen soveltamista on kuvattu 2007–2013 ohjelmakauden osalta hallinto- ja valvontajärjestelmien kuvauksissa. Lakiviitteet ko. aineistossa. Säädökset ovat saatavilla keskitetysti Finlexin verkkopalvelussa. Säädöksiä tarkentavat toimivaltaisen viranomaisen antamat ohjeet. Ohjeita täsmennetään koulutuksella ja neuvonnalla.

Kunkin tukijärjestelmän toimivaltainen viranomainen on käytännöllisen ja tukeen liittyvän juridisen neuvonnan ja koulutuksen vastuutaho. ERI-rahastojen tukea myöntävä viranomainen vastaa valtiontukisääntöjen noudattamisesta, tarvittaessa konsultoiden tukijärjestelmän vastuuviranomaista. Institutionaaliset järjestelyt ovat yhteiset ERI-rahastoista ja muista julkisista rahoituslähteistä myönnettävälle tuelle. Suomessa EU:n valtiontukisääntelyyn liittyvästä yleisestä koordinoinnista ja konsultoinnista vastaa työ- ja elinkeinoministeriön työelämä- ja markkinaosasto.

Valtion tuen kasautumisesta ja tarkemmasta seurannasta säädetään tukimuotojen osalta niitä koskevassa substanssilainsäädännössä. Säädöksiä tarkentavat toimivaltaisen viranomaisen antamat ohjeet.

TEM on julkaissut oppaan de minimis -tuesta. Oppaassa kuvataan de minimis -ehtoisen valtion tuen myöntämistä rakennerahastohankkeissa ja yleisesti. Opas tullaan päivittämään uuden voimaan astuvan valtiontukisääntelyn mukaiseksi.

Hallintoviranomainen on järjestänyt valtiontukia rakennerahastohankkeissa myöntäville viranomaisille koulutusta niistä erityispiirteistä, jotka liittyvät rakennerahastotoimintaan. Lainsäädännön muutoksista tiedotetaan toimijoille aktiivisesti kerran kuussa ilmestyvässä rakennerahastojen uutiskirjeessä (esimerkiksi artikkeli "Ajankohtaisia valtiontukiasioita EU:ssa"). Koulutusaineistot ja hallintoviranomaisen ohjeet ovat saatavilla rakennerahastojen verkkopalvelussa. Hallintoviranomainen seuraa valtiontukien modernisaatioprosessia ja ohjeistaa ja kouluttaa välittäviä toimielimiä niistä muutoksista, joilla on erityistä vaikutusta rakennerahastotoimintaan. Valtiontukiasiat ovat osa hallintoviranomaisen koulutussuunnittelua ja koulutusta, jota toteutetaan osin teknisen tuen rahoituksella.

Hallintoviranomainen (TEM) on rakennerahastolain säädösten nojalla delegoinut rakennerahastojen hallinnointi- ja toimeenpanotehtäviä välittäville elimille. Välittävä toimielin rahoitusta myöntäessään selvittää sen, että myönnettävä tuki ei ole valtion tukisääntöjen vastainen. Kumulaatiosääntöjen noudattaminen (de minimis) tarkistetaan eri tietolähteistä/ rekistereistä. Menojen varmentamista koskevat tarkistuslistat sisältävät kysymykset valtiontukisääntöjen noudattamisesta. Ohjelmakausi 2014-2020: Välittävä toimielin tukea myöntäessään selvittää tuen myöntämisen valtiontukisääntöjen mukaisesti. Hankkeeseen sovellettava valtiontukisääntö kirjataan tietojärjestelmään. Kumulaatiosääntöjen (de minimis) noudattamisen varmistamiseksi tuenhakija ilmoittaa hakemuksessaan saamansa de minimis -tuen. Tieto tästä ja päätöksellä myönnetystä vähämerkityksisestä tuesta talletetaan järjestelmään. Kumulaatiosääntöjen noudattaminen (de minimis) tarkistetaan eri tietolähteistä/ rekistereistä. Osana menojen varmentamista maksaja varmistaa rahoitetun toiminnan valtiontukisääntöjen mukaisuuden. Kumulaation noudattamista valvotaan menojen varmentamisen yhteydessä. Tieto tehdyistä tarkistuslistan mukaisista tarkastuksista talletetaan järjestelmään.

Kansalliset, tukijärjestelmäkohtaiset säädökset sisältävät säädökset tukien takaisinperinnästä. HVO on antanut ohjeen korjaavista toimenpiteistä ml. tuen takaisinperintä. Tuen myöntänyt viranomainen vastaa säädösten vastaisesti myönnetyn/ käytetyn tuen takaisinperinnästä. Tieto tehdyistä päätöksistä ja toteutetuista takaisinperinnoista

talletetaan tietojärjestelmään.

Työ- ja elinkeinoministeriön työelämä- ja markkinaosasto vastaa komissiolle tehtävästä valtioneuvoston vuosiraportoinnista komissiolle ilmoitettujen tukiohjelmien ja ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisten tukiohjelmien osalta. Työmarkkinaosasto vastaa valtioneuvoston kansallisen seurannan koordinoinnista.

Menettelytapa-asetuksen (659/1999) määräysten kansalliseksi toteuttamiseksi annettiin maaliskuussa 2001 laki eräiden valtion tukea koskevien Euroopan yhteisön säännösten soveltamisesta (300/2001). Laissa säädetään tuen takaisinperinnästä komission päätöksen perusteella, yrityksissä paikan päällä tapahtuvista tarkastuksista ja niihin liittyvästä poliisiin antamasta virka-avusta. Laki mahdollistaa asetuksen antamisen tukien ilmoitusmenettelyn kansallisesta järjestämisestä.

Valtioneuvoston asetus valtioneuvoston ilmoittamisesta komissiolle noudatettavista menettelyistä (89/2011) sisältää yksityiskohtaisemmat säännökset tukiohjelmien ja yksittäisten tukien ilmoittamisesta noudatettavasta menettelystä sekä ilmoitusmenettelyn poikkeukset kuten de minimis -tuen ja yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen. Asetus koskee myös muuta tukia koskevaa tiedonantovelvollisuutta.

Laki eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta (19/2003) tehostaa komission mahdollisuuksia valvoa EU:n kilpailu- ja valtioneuvoston sääntöjen noudattamista jäsenvaltioissa. Lain tiedonantovelvollisuuden soveltamisalaan kuuluvat sekä julkiset että yksityiset yritykset. Yksityisten yritysten osalta edellytetään, että ne hoitavat omien kaupallisten toimintojensa ohella myös julkisia palvelutehtäviä (niin kutsutut yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut, joita tarkoitetaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 (2) artiklassa). Lain tarkoituksena on antaa komissiolle työväline varmistaa ensinnäkin se, ettei julkisille yrityksille kanavoida tukea valtioneuvoston sääntöjen vastaisesti. Toiseksi lailla varmistetaan komissiolle mahdollisuus tarkistaa se, ettei julkisten palveluvelvoitteiden hoitamisesta maksettavat korvaukset ole tukea myös yritysten muulle kaupalliselle toiminnalle. Lakia ei sovelleta mm. sellaisiin yrityksiin, joiden liikevaihto on alle 40 miljoonaa euroa vuodessa.

Sovellettava ennakkoehto	Toiminta- linja(t) joihin ehto soveltuu	Ennakkoehto täytetty: kyllä/ei /osittain	Kriteeristö	Kritee- ristö täytetty: kyllä/ei	Lähteet
<p>G 7. Tilastojärjestelmät ja tulosindikaattorit</p> <p>On olemassa tilastopohja, joka on tarpeen ohjelmien tehokkuuden ja vaikutusten arvioinnissa.</p> <p>On olemassa tehokas tulosindikaattorijärjestelmä, jonka avulla valitaan toimet, joilla edistetään tehokkaimmin haluttuja tuloksia, seurataan tulosten toteutumista ja suoritetaan vaikutusten arviointeja.</p>	Kaikki	Kyllä	<p>tilastotietojen oikea-aikaista keräämistä ja yhdistämistä koskevat järjestelyt, joissa esitetään</p> <ul style="list-style-type: none"> – lähteet ja menetelmät tilastollisen validoinnin varmistamiseksi; – yhdistettyjen tietojen julkistamista ja julkista saatavuutta koskevat järjestelyt; <p>tehokas tulosindikaattorijärjestelmä, mukaan lukien</p> <ul style="list-style-type: none"> – kunkin ohjelman tulosindikaattorien valinta siten, että ne tuottavat tietoa ohjelmasta rahoitettavien toimenpiteiden valinnan perusteena olevista asioista; – tavoitteiden vahvistaminen kyseisille indikaattoreille; – seuraavien ehtojen noudattaminen kaikkien indikaattorien osalta: tietojen uskottavuus (robustisuus) ja tilastollinen validointi, normatiivisen tulkinnan selkeys, reagoitiherkkyys toimintapolitiikan suhteen, oikea-aikainen keruu; – menettelyt, joilla varmistetaan, että kaikkia ohjelmasta rahoitettavia toimia varten on hyväksytty tehokas indikaattorijärjestelmä. 	Kyllä	<p>Suomen tilastokeskus http://www.tilastokeskus.fi</p> <p>EURA2007 ja 2014-tietojärjestelmät http://www.eura2007.fi https://www.eura2014.fi/ http://www.rakennerahastot.fi</p> <p>Julkinen tietoportaali: https://www.eura2007.fi/rrtiepa/vrt.selvitys alla</p> <p>Hankehakijat hakevat rahoitusta avoimen hakumenettelyn kautta hankkeilleen määrämuotoisella hankehakemuslomakkeella EURA2014- tietojärjestelmässä. Jo hakemusvaiheessa tuensaaja ilmoittaa hankkeen suunnitellut toimenpiteet ja niistä syntyvät tuotosindikaattorit sekä laadulliset tulostavoitteet. Valintakriteerit täytännyt ja hankerahoituksen saanut hanke raportoi toteutuneet seurantatiedot aina maksatushakemuksen jättämisen yhteydessä rahoittajalle. Seuranta- ja maksatuskauden pituus voidaan sopia hankekohtaisesti. Seurantatietojen ilmoittamisesta rahoittajan ohjeiden mukaisesti vastaa tuensaaja, mutta rahoittaja tarkastaa seurantatietojen oikeellisuuden ennen tietojen hyväksymistä tietojärjestelmässä. Seurantatietojen tulee olla myös rahoittajan hyväksymät ennen kuin ko. seuranta- ja maksatuskauden maksatushakemus voidaan ratkaista ja tuki maksaa tuensaajalle. EURA2014 järjestelmässä on oma seurantaosio,</p>

					jossa hallinnoidaan seurantatiedon tuottaminen ja raportointi.
--	--	--	--	--	--

Selvitys

Tilastot Suomessa

Vuonna 1865 perustettu Tilastokeskus on ainoa suomalainen viranomaisellinen, joka on perustettu tilastointia varten. Se tuottaa valtaosan Suomen virallisista tilastoista ja on tilastoalan merkittävä kansainvälinen toimija. Tilastokeskuksen palveluksessa on noin tuhat eri alojen asiantuntijaa. Päätoimipaikka sijaitsee Helsingissä ja aluepalvelupisteet Turussa, Tampereella, Seinäjoella ja Oulussa. Tilastokeskuksen tutkimus- ja kehittämistoimintatilasto kuvaa tutkimukseen sekä tuote- ja prosessikehittämiseen käytettyjä resursseja. T&k -tietoja tarkastellaan sektoreittain, maakunnittain ja seutukunnittain. Tilasto perustuu eri lähteistä kerättyihin tietoihin. Tilaston laadinnassa noudatetaan OECD:n ja EU:n suosituksia. Tilastokeskuksen yritysrekisterin vuositilasto pitää tietoja Suomessa toimivista yrityksistä, toimipaikoista ja konserneista. Tiedot on luokiteltu mm. toimialoittain, alueittain ja suuruusluokittain.

ESR:n henkilötason seurantatiedot kerätään ja talletetaan seurantajärjestelmäkokonaisuuteen, jonka pääjärjestelmä on EURA2014. Henkilötason tiedot syötetään ja tallennetaan esijärjestelmään, josta tuotetaan raportointia varten summattuja tietoja EURA2014-järjestelmään. Pitkän aikavälin tulosindikaattoreiden seurannassa hyödynnetään tilastokeskuksen tietoja siltä osin kuin on mahdollista.

Tulosindikaattorijärjestelmä

EAKR:n tulosindikaattorien valmistelussa on hyödynnetty Euroopan komission alue- ja kaupunkipolitiikan pääosaston ohjelmistia seurannasta ja arvioinnista huhtikuulta 2013. Valmistelussa on kiinnitetty erityisesti huomiota ohjelman interventio-logiikan toimivuuteen.

ESR:n tulosindikaattoreiden valmistelun taustalla on Euroopan komission työllisyyspääosaston evaluointiyksikön ohje seurannasta ja arvioinnista helmikuulta 2013. Valmistelussa on kiinnitetty erityisesti huomiota ohjelman interventio-logiikan toimivuuteen.

Tulosindikaattorit asetetaan siten, että ne kuvaavat ohjelman keskeisiä tavoitteita. Ne ovat myös kytköksissä tuettavaan toimintaan eli ohjelman toimenpiteet vaikuttavat osaltaan tulosindikaattorien arvoihin. Tulosindikaattorien arvoihin vaikuttavat myös ohjelman ulkopuoliset tekijät, kuten esim. yleinen taloudellinen tilanne. Ohjelman arvioinnissa pyritään selvittämään kunkin tulosindikaattorin osalta ohjelman toimenpiteiden vaikutus niiden toteutumiseen.

Koska tulosindikaattorit ovat linjassa tuettavaan toimintaan eli ohjelman toimenpiteisiin, hankkeiden valintakriteereillä varmistetaan hankkeen myötävaikutus tulosindikaattorin kuvaamaan haluttuun muutokseen alueilla. Tulosindikaattorit siten myös motivoivat hankevalmistelua alueilla, koska niissä korostetaan haluttua muutosta alueilla.

Tulosindikaattorin tavoitetasot arvioidaan lähtötasojen pohjalta. Lähtötasot asetetaan viimeisimpien saatavilla olevien aluetason tilastotietojen pohjalta. Tavoitetason arvioimisessa otetaan huomioon alueen vuosittainen ohjelmarahoitus ao. toimintalinjaan ja investointiprioriteetteihin. Siinä otetaan huomioon myös tietämys EU-tuen aiemmasta vaikutuksesta vastaavan tyyppisten toimenpiteiden osalta. Myös ohjelman ennakoarvioitsijat ovat osaltaan mukana tavoitetasojen määrittelyssä. Ohjelmaviranomaiset sekä alueilla että keskushallinnossa ovat aktiivisesti osallistuneet tulosindikaattorien valmisteluun ml. niiden lähtö- ja tavoitetasojen asettaminen. Tällä varmistetaan yhteinen käsitys ja ymmärrys indikaattoreista ohjelman toteutuksen kuluessa. Tämä on hyvin tärkeää myös sen varmistamiseksi, että eri tahoilla on sama näkemys halutusta muutoksesta alueilla ja siten myös yhteinen tahtotila halutusta muutoksesta ja sen suunnasta.

Tilastoviranomaisten kanssa yhteistyössä varmistetaan, että tarvittavat yhteiskunnalliset mittarit löytyvät riittävän yksityiskohtaisella aluejaolla.

Tilastojärjestelmä

Suomessa rakennerahastot.fi on palveluportaali Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoituksen hakijoille, viranomaisille ja kaikille EU-rahoituksesta kiinnostuneille. Palveluportaalin tietoja päivitetään jatkuvasti ja tiedot ovat kaikkien saatavilla.

EURA2014- tietojärjestelmä on uudella ohjelmakaudella Euroopan sosiaalirahaston ja Euroopan aluekehitysrahaston osarahoittamien projektien hallinnointiin tarkoitettu selainjärjestelmä, jota käyttävät projektien hakijat ja toteuttajat sekä rahoittajaviranomaiset. Tietojärjestelmän avulla hoidetaan projektihakemusten, projektipäätösten, maksatushakemusten, seurantatietojen ja loppuraporttien toimittaminen ja hallinnointi sekä rakennerahastotoiminnan toteutumista kuvaavien raportointitietojen tuottaminen EU:n komissiolle ja kansallisiin tarkoituksiin. Tietojärjestelmää kehitetään jatkuvasti vastaamaan uuden ohjelmakauden tarpeita.

Järjestelmässä on projektin hakijoiden ja toteuttajien käyttöön tarkoitettu osuus sekä projekteja hallinnoivien viranomaisten käyttöön tarkoitettu osuus. Hakijan ja toteuttajan palveluiden kautta projektien hakija/toteuttaja pääsee ylläpitämään ja toimittamaan oman hakemuksensa/projektinsa tietoja. Viranomaisen puolelta projekteja hallinnoivat viranomaiset pääsevät käsittelemään projektinsa tietoja. Viranomaisen puoli sisältää paljon projektien hallinnointiin ja rahoitukseen liittyviä tietoja, jotka eivät ole julkisesti näkyvissä, mutta eivät varsinaisesti ole salassa pidettäviä tietoja. Salassa pidettäviä tietoja ovat henkilöhakijoiden henkilötunnukset sekä tietyt Tuki 2000 -järjestelmästä siirtyvät yritystukiprojektien tiedot. Täysin julkista tietoa osasta EURA 2014 -järjestelmän tiedoista julkaistaan rakennerahastotietopalvelussa.